ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp

Teie 02.06.2026

Meie 10.07.2026

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspektsioon (AKI) sai Teie pöördumise seoses maksehäireregistris võlaandmete avaldamisega. Täpsemalt soovite teada, kas maksehäireregister võib avaldada mitu eraldi maksehäirekannet olukorras, kus võlgnevused tulenevad ühest lepingust.

Pöördumises leiate, et selline kajastamine võib kunstlikult suurendada võlgnevuste arvu ning olla ebaproportsionaalne. Samuti märgite, et Teie hinnangul võib selline praktika mõjutada võlaandmete registrist kustutamise aega.

Esmalt selgitame, et AKI-l on kohustus anda õigusalaseid selgitusi inspektsiooni tegevuse aluseks olevate õigusaktide ja asutuse pädevuse kohta. AKI teostab järelevalvet isikuandmete töötlemise nõuete täitmise üle, mis tulenevad isikuandmete kaitse üldmäärusest[1] (IKÜM), isikuandmete kaitse seadusest (IKS) ning teistest eriseadustest. AKI pädevusse ei kuulu kaebaja ja võlausaldaja vaheliste võlasuhete ega muude võlaõiguslike küsimuste hindamine, sealhulgas võlgnevuse põhi- ja kõrvalnõuete suuruse, võla tekkimise või olemuse ega selle sissenõudmisega seotud asjaolude kontrollimine. Selliste küsimuste lahendamine kuulub vajaduse korral kohtu pädevusse. AKI saab hinnata, kas isikuandmeid töödeldakse kooskõlas isikuandmete kaitse nõuetega.

Samuti ei anna AKI selgitustaotlusele vastates konkreetsele olukorrale siduvat õiguslikku hinnangut, see on võimalik ainult järelevalvemenetluses.

Maksehäireandmete avaldamine on isikuandmete töötlemine. Eestis tegutsevad eraõiguslikud maksehäireregistrid töötlevad maksehäireandmeid üldjuhul õigustatud huvi alusel[2]. See tähendab, et registripidaja peab lisaks õigusliku aluse olemasolule hindama, kas andmete avaldamine on õigustatud huvi saavutamiseks vajalik ning kas andmesubjekti huvid või põhiõigused ei kaalu seda huvi üles. Samuti peab töötlemine vastama IKÜM artiklis 5 sätestatud üldpõhimõtetele, sh õigluse ja läbipaistvuse, eesmärgipärasuse, minimaalsuse, õigsuse ning säilitamise piirangu[3] põhimõttele. See tähendab, et andmeid tuleb töödelda kindlaksmääratud eesmärgil, õiglaselt ja läbipaistvalt, eesmärgi saavutamiseks vajalikus ulatuses, õigelt ja ajakohaselt ning mitte kauem, kui on vajalik.

Maksehäireregistri eesmärk võib olla anda krediidiandjatele ja teistele õigustatud isikutele teavet isiku varasema maksekäitumise kohta. See eesmärk ei õigusta aga andmete avaldamist viisil, mis on eksitav, ülemäärane või mille tulemusel avaldatakse andmeid kauem, kui on lubatud või töötlemise eesmärgi saavutamiseks vajalik. Seetõttu ei pea avaldatavad andmed olema üksnes faktiliselt õiged. Ka nende esitamise viis peab andma võlgnevusest õige, selge ja mitteeksitava

[1] Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusest (EL) 2016/679.
[2] IKÜM art 6 lg 1 punkt f.
[3] IKÜM art 5 punktid a-e.

ülevaate. Eraldi tuleb hinnata ka seda, kas valitud avaldamise viis on andmesubjekti õigusi arvestades põhjendatud ja vajalik.

Võlaõigusseaduse (VÕS) üldosas on võlasuhe defineeritud kui õigussuhe, millest tuleneb võlgniku kohustus täita ja võlausaldaja õigus kohustuse täitmist nõuda. Võlasuhe võib tekkida muu hulgas lepingust[4]. Kohustuse täitmine võib toimuda ühekordselt või ositi, see sõltub eelkõige täidetava kohustuse sisust ning poolte kokkuleppest. Ositi täitmise kokkulepe on tavapärane eelkõige finantsteenuste lepingutes, näiteks laenu-, järelmaksu- või liisingulepingutes, kus kohustus täidetakse maksegraafiku alusel osamaksetena. Osamaksete kokkulepe ei loo iseenesest uusi eraldi lepinguid, vaid määrab ühe lepingulise võlasuhte täitmise tingimuse ja viisi.[5]

Seetõttu ei ole küsimus üksnes selles, kas ühe lepingu alusel võib tehniliselt olla üks või mitu maksehäirekannet. Hinnata tuleb ka seda, kas valitud avaldamise viis annab võlgnevusest õige ja eesmärgipärase ülevaate. Olenemata sellest, kas samast kestvuslepingust tulenevat võlgnevust kajastatakse ühe maksehäirena või mitme eraldi kandena, peab avaldamise viis olema selge ega tohi jätta põhjendamatut muljet, et inimesel on täitmata kohustused mitmest erinevast võlasuhtest, kui tegelikult on tegemist ühest ja samast kestvuslepingust tulenevate kohustustega.

Samas ei tähenda üks võlaõiguslik leping automaatselt seda, et selle alusel saab maksehäireregistris olla ainult üks maksehäirekanne. Samuti ei tähenda iga täitmata osamakse automaatselt eraldi maksehäirekannet. Igal konkreetsel juhul tuleb hinnata, kas eraldi kannete avaldamine on maksehäireregistri eesmärgi saavutamiseks vajalik, selge, proportsionaalne ja andmesubjekti suhtes õiglane.

Kui võlgnik jätab ühe lepingu alusel tasumata järjestikused osamaksed ning võlgnevus kestab katkematult, võib olla põhjendatud avaldada seda ühe jätkuva võlgnevusena. Sellisel juhul võib maksehäire summa ajas suureneda vastavalt sellele, millised samast lepingust tulenevad osamaksed muutuvad sissenõutavaks[6] ja jäävad tasumata. Sellises olukorras võib mitme eraldi maksehäirekande avaldamine osutuda ebaproportsionaalseks eelkõige juhul, kui eraldi kannete avaldamine suurendab näiliselt võlgnevuste arvu või jätab kolmandatele isikutele eksitava mulje, et inimesel on täitmata kohustused mitmest erinevast võlasuhtest.

Teistsugune võib olla olukord siis, kui sama lepingu alusel tekivad makserikkumised erinevatel ajavahemikel. Näiteks kui varasem võlgnevus on vahepeal lõppenud või tasutud, kuid hiljem tekib sama lepingu täitmisel uus sissenõutavaks muutunud võlgnevus, on tegemist eraldiseisva rikkumisega. Sellisel juhul võivad korduva kohustuse rikkumisest tulenevatel nõuetel olla erinevad tekkimise ja lõppemise ajad ning õiguslik tähendus.

Riigikohus on korduvate maksekohustuste aegumist käsitledes selgitanud, et kui kestvuslepingu tasu makstakse osamaksetena, tuleb enne lepingu ülesütlemist sissenõutavaks muutunud maksete puhul lähtuda korduvate kohustuste regulatsioonist. Sellisel juhul võib iga sissenõutavaks muutunud osamakse olla aegumise seisukohalt eraldi hinnatav. Samas on Riigikohus rõhutanud, et lepingu ülesütlemisega sissenõutavaks muutunud nõuete puhul ei ole enam tegemist korduvate kohustustega ning nende puhul algab aegumine nõude sissenõutavaks muutumisest ehk lepingu ülesütlemisest.[7]

Nimetatud võlaõiguslik eristus on oluline ka maksehäireandmete avaldamisel. Kui registris avaldatakse mitu kannet, peab olema arusaadav, kas need kajastavad enne lepingu ülesütlemist eri aegadel sissenõutavaks muutunud ja täitmata jäänud kohustusi, eri ajavahemikel tekkinud ja

[4] VÕS § 2 lg 1, § 3 p 1.
[5] 1) VÕS § 82; 2) Loe lisaks P. Varul, I. Kull, M. Käerdi, V. Kõve, K. Sein. Võlaõigusseadus I. Üldosa (§§ 1–207). Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura, 2016, § 82, komm 4.6.
[6] VÕS § 82 lg 7.
[7] RKTKo 3-2-1-95-08, p 11; RKTKo 3-2-1-153-10, p 12; RKTKo 3-2-1-118-15, p-d 11-13.

lõppenud rikkumisi või hoopis lepingu ülesütlemisega tervikuna sissenõutavaks muutunud nõuet.

Kui leping on üles öeldud ja kõik seni maksmata osamaksed muutusid seetõttu korraga sissenõutavaks, võib olla põhjendatud kajastada võlgnevust registris terviksummana. Samas ülesütlemisega sissenõutavaks muutunud võlgnevuse jagamine mitmeks eraldi maksehäirekandeks võib olla ülemäärane, kui see jätab kolmandatele isikutele mulje mitmest eraldiseisvast võlasuhtest või võimaldab andmeid avaldada kauem, kui on lubatud või vajalik.

Lisaks peab vastutav töötleja IKÜM art 5 lõike 2 kohaselt suutma tõendada, et ta järgib isikuandmete töötlemise põhimõtteid. See tähendab, et maksehäireregistri pidaja peab suutma põhjendada, miks konkreetseid kandeid kajastatakse eraldi, mitte ühe jätkuva võlgnevusena või lepingu ülesütlemisega tervikuna sissenõutavaks muutunud nõudena.

Kokkuvõttes ei ole ühe võlaõigusliku lepingu alusel mitme maksehäire avaldamine välistatud. Kui järjestikused tasumata osamaksed moodustavad ühe katkematu võlgnevuse, võib seda kajastada ühe maksehäirena, mille summa ajas suureneb. Kui leping on üles öeldud ja selle tulemusel muutuvad kõik seni maksmata osamaksed korraga sissenõutavaks, võib olla õigustatud kajastada registris võlgnevust terviksummana. Kui aga kanded kajastavad tegelikult eri aegadel tekkinud ja lõppenud rikkumisi, võib olla põhjendatud nende eraldi avaldamine, kuid ka sellisel juhul peab registrist olema arusaadav, et need on seotud sama lepingulise suhtega.

Isikuandmete töötlemise põhimõtete kohta saab täpsemat teavet siit Andmetöötluse põhimõtted | Andmekaitse Inspektsioon. AKI on maksehäirete kohta selgitusi jaganud ka KKK – Maksehäired sisulehel.

Loodame, et meie selgitustest on abi.

Lugupidamisega

jurist
peadirektori volitusel